

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ISSN 2523-4536

**НАУКОВІ ПРАЦІ
МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ**

**SCIENTIFIC WORKS
OF INTERREGIONAL ACADEMY
OF PERSONNEL MANAGEMENT
ECONOMIC SCIENCES**

Випуск 4 (76), 2024

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

Редакційна колегія

Дацій О. І., д-р екон. наук, проф., Міжрегіональна Академія управління персоналом – **Головний редактор**

Бутенко Н. В., д-р екон. наук, проф., Київський національний університет імені Тараса Шевченка – **заступник Головного редактора**

Андрющенко К. А., д-р екон. наук, проф., Державний університет інфраструктури та технологій

Антоненко І. Я., д-р екон. наук, проф., Національний університет харчових технологій

Бердар М. М., д-р екон. наук, проф., Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Бойченко Е. Б., д-р екон. наук, проф., Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Бондаренко В. М., д-р екон. наук, проф., Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету

Борецька Н. П., д-р екон. наук, проф., Київський національний університет технологій та дизайну

Вербівська Л. В., канд. екон. наук, доц., Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Габчак Н. Ф., канд. геогр. наук, доц., Ужгородський національний університет

Галаченко О. О., д-р екон. наук, проф., Вінницький інститут Міжрегіональної Академії управління персоналом

Ганжуренко І. В., д-р екон. наук, проф., Міжрегіональна Академія управління персоналом

Горбач Л. М., канд. екон. наук, доц., Волинський інститут імені В'ячеслава Липинського Міжрегіональної Академії управління персоналом

Грановська В. Г., д-р екон. наук, доц., Херсонський державний аграрно-економічний університет

Дугар Т. Є., канд. екон. наук, доц., Полтавський державний аграрний університет

Дячков Д. В., д-р екон. наук, доц., Полтавський державний аграрний університет

Жиленко К. М., д-р екон. наук, доц., Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Зяць О. І., д-р екон. наук, доц., Ужгородський національний університет

Зибарева О. В., д-р екон. наук, проф., Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Капеліста І. М., канд. наук з держ. упр., Міжрегіональна Академія управління персоналом

Карпенко А. В., д-р екон. наук, доц., Національний університет «Запорізька політехніка»

Крутько М. А., канд. екон. наук, доц., Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

Курмаєв П. Ю., д-р екон. наук, проф., Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Машіка Г. В., д-р геогр. наук, доц., Ужгородський національний університет

Могилевська О. Ю., д-р екон. наук, доц., Київський міжнародний університет

Моторин Р. М., д-р екон. наук, проф., Київський національний торговельно-економічний університет

Негода Ю. В., д-р екон. наук, доц., Національний університет біоресурсів і природокористування України

Нестерчук І. К., канд. геогр. наук, доц., Поліський національний університет

Підвальна О. Г., канд. екон. наук, доц., Вінницький національний аграрний університет

Плаксієнко В. Я., д-р екон. наук, проф., Полтавський державний аграрний університет

Пристемський О. С., д-р екон. наук, доц., Херсонський державний аграрно-економічний університет

Самойлик Ю. В., д-р екон. наук, проф., Полтавський державний аграрний університет

Сьомич М. І., д-р екон. наук, проф., Полтавський державний аграрний університет

Удовенко І. О., канд. екон. наук, доц., Уманський національний університет садівництва

Утенкова К. О., д-р екон. наук, доц., Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва

Фірсова С. Г., канд. екон. наук, доц., Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Цимбал Л. І., д-р екон. наук, проф., Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Шоробура І. М., д-р пед. наук, проф., Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

Ящишина І. В., д-р екон. наук, проф., Кам'янець-Подільський національний університет імені І. Огієнка

Malgorzata Okręglika, dr. hab., prof. PCz, Czestochowa University of Technology (Poland)

Wioletta Wereda, PhD, Military University of Technology (Poland)

«Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки» включено до переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук (категорія «Б») на підставі Наказу МОН України від 29 червня 2020 року № 735 (додаток 4)

Спеціальності: 051 – Економіка; 071 – Облік і оподаткування; 072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок; 073 – Менеджмент; 075 – Маркетинг; 076 – Підприємництво та торгівля; 241 – Готельно-ресторанна справа; 242 – Туризм; 292 – Міжнародні економічні відносини.

Затверджено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол від 30.10.2024 р. № 11)

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа:

Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1173 від 11.04.2024 року

Ідентифікатор медіа: R30-03893

DOI: 10.32689/2523-4536

Наукові праці МАУП. Економічні науки. 2024. Вип. 4 (76). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2024. 168 с.

Публікуються статті науковців, які досліджують актуальні проблеми розвитку економіки. Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та всіх, кого цікавить розвиток економічної науки в Україні.

© Оформлення «Видавничий дім «Гельветика», 2024

ЗМІСТ**ЕКОНОМІКА**

Айрапетов М.А. РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗОВНІШНІХ РИНКАХ.....	7
Мухін О.О. СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РИНКОМ НЕРУХОМОСТІ В УКРАЇНІ.....	14
Петренко Н.С., Васильєва О.В. АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ МЕТОДОЛОГІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ.....	20
Середюк К.В. МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ НА РЕАЛІЗАЦІЮ КСВ У БУДІВЕЛЬНОМУ СЕКТОРІ: МОДЕЛЮВАЛЬНИЙ ПІДХІД.....	32
Ситник Й.С., Дрейчук М.А. ІНСТРУМЕНТИ АДАПТАЦІЇ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ДО УМОВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕСУ.....	38

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Кравченко М.В. ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В РОЗРАХУНКАХ АГРОПІДПРИЄМСТВ: РЕГУЛЮВАННЯ ТА ОБЛІК.....	44
Портоварас Т.Р., Лукановська І.Р. КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ: КРИТИЧНА ОЦІНКА МОЖЛИВОСТЕЙ І КРИТЕРІЇ ВИБОРУ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	51
Скиба Г.І., Солодовник Н.В., Беженар І.М. ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ТА СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	58

**ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ
ТА ФОНДОВИЙ РИНОК**

Іваненко В.О., Антипенко Н.В., Муравйова І.А. ІНВЕСТИЦІЇ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ У ФІНАНСОВОМУ ПЛАНУВАННІ: ЇХ ВПЛИВ НА ДОСЯГНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ.....	70
Третякова А.І. ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА МАШИННОГО НАВЧАННЯ В МОДЕЛЮВАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ.....	78

МЕНЕДЖМЕНТ

Калінін А.М. КОУЧИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В УМОВАХ СУЧАСНОГО КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	84
Козлова І.М., Ковнір Н.А. МОТИВАЦІЯ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	95

Кришталь Г.О., Цімошинська О.В., Хімич С.В. УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР: ОГЛЯД НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	104
Півнюк А.В. ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОМ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	111
Ребрик П.М. МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ: ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ НА ЯКІСТЬ ПРАЦІ.....	117

МАРКЕТИНГ

Гноєвий В.Г., Татарінов В.В., Бугайчук Т.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕВОЛЮЦІЇ МАРКЕТИНГОВИХ КОНЦЕПЦІЙ: ВІД МАРКЕТИНГУ 1.0 ДО МАРКЕТИНГУ 3.0.....	123
Корень О.М., Бугайчук Т.В., Яременко В.А. ЕФЕКТИВНІСТЬ SMM В СУЧАСНОМУ МАРКЕТИНГУ: СТРАТЕГІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ.....	129

ТУРИЗМ

Маркова С.В., Парандій В.О., Коломієць О.М. АВТОРСЬКА ЕКСКУРСІЯ ЯК ПІДГРУНТЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ КВЕСТ-ЕКСКУРСІЙ В ТУРИСТИЧНІЙ АНІМАЦІЇ: ДОСВІД ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ІНСТИТУТУ МАУП.....	135
Антоненко І.Я., Мельник І.Л., Журба Ю.Р. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ КИЇВЩИНИ: ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ.....	141
Миндзя Ю.О. СТРАТЕГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОМОЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ЛЬВІВЩИНИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА МІСЦЕВІ ІНІЦІАТИВИ.....	149

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Павленко О.М. РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ПРОГРАМ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВОЄННОГО І ПОВОЄННОГО СТАНУ.....	155
Пахольчук А.М. ДЕТЕРМІНАНТИ СТАНОВЛЕННЯ ТА ЕВОЛЮЦІЇ ЕКОСИСТЕМ БІЗНЕСУ.....	161

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/76-9>
УДК 658.15

Іваненко В.О.

кандидат економічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Антипенко Н.В.

доктор економічних наук, професор,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Муравйова І.А.

кандидат юридичних наук, доцент,
Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Ivanenko Valentyna

PhD in Economics, Associate Professor,
Zhytomyr Ivan Franko State University

Antipenko Nadia

Doctor of Economic Sciences, Professor,
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

Muraviova Iryna

PhD of Law, Associate Professor,
Private Joint Stock Company “Higher Educational Institution
“Interregional Academy of Personnel Management”

ІНВЕСТИЦІЇ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ У ФІНАНСОВОМУ ПЛАНУВАННІ: ЇХ ВПЛИВ НА ДОСЯГНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

INVESTMENTS AS A CRITICAL TOOL IN FINANCIAL PLANNING: THEIR IMPACT ON ACHIEVING FINANCIAL STABILITY

В результаті проведеного дослідження було встановлено, що фінансове планування має важливе значення в контексті забезпечення ефективності інвестицій підприємства. Для кількісної оцінки впливу інвестицій на досягнення фінансової стабільності підприємства проведено кореляційно-регресійний аналіз між показниками. Результати кореляційно-регресійного аналізу свідчать, що капітальні інвестиції мають позитивний і статистично значущий вплив на показники чистого прибутку, рентабельності та фінансової стійкості підприємств. При цьому виявлений вплив є неоднаковим – найбільш сильний вплив капітальних інвестицій спостерігається для показника чистого прибутку. З отриманих результатів можна підсумувати, що інвестиції є важливим засобом підвищення ефективності та фінансової стабільності підприємств.

Ключові слова: інвестиції, кореляційно-регресійний аналіз, фінансове планування, фінансова стабільність, чистий прибуток, фінансова стійкість.

Financial planning is a fundamental element of the enterprise's activity in ensuring its competitiveness through assessing the impact of alternative solutions on the enterprise's performance. Investments, as an essential tool of financial planning, play a key role in ensuring the enterprise's financial stability. However, their quantitative impact on financial stability is understudied, which actualises the research topic. The purpose of the work is to characterise

the impact of investments as an essential financial planning tool on the level of individual indicators characterising the financial stability of enterprises. The leading methods used in the research are correlation and regression analyses. As a result of the study, it was found that financial planning is essential in the context of ensuring the efficiency of the company's investments. Investments, in turn, contribute to achieving financial planning goals by providing it with the necessary resources. To quantitatively assess the impact of investments on the achievement of financial stability of the enterprise, a correlation regression analysis was implemented in the work between indicators characterising the financial stability of enterprises and indicators of the volume of capital investments of enterprises. The sample consisted of data from Ukrainian enterprises from 2013 to 2022. It included the following indicators: capital investment (total), capital investment in tangible assets, capital investment in intangible assets, net profit (loss), level of profitability of operating activities, level of profitability of all activities, coefficient of financial autonomy, coefficient of financial stability, coefficient of debt ratio capital to own. The results of the correlation-regression analysis show that capital investments have a positive and statistically significant effect on the indicators of net profit, profitability and financial stability of enterprises. At the same time, the revealed impact is uneven – the most substantial impact of capital investments is observed for the net profit indicator. From the obtained results, it can be concluded that investments are an essential means of increasing enterprises' efficiency and financial stability.

Keywords: investments, correlation and regression analysis, financial planning, financial stability, net income, financial strength.

Постановка проблеми. Фінансове планування є основоположним елементом управління підприємством в контексті забезпечення його конкурентоспроможності, що досягається шляхом оцінки впливу альтернативних рішень на результати діяльності. Інвестиції як важливий інструмент фінансового планування відіграють ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності підприємства, проте у науковій літературі бракує даних щодо кількісного визначення та підтвердження існування такого впливу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначення ролі інвестицій у фінансовому плануванні та їхнього впливу на фінансовий стан підприємства було об'єктом наукових розвідок багатьох українських дослідників. В окремих роботах відзначено важливість фінансового планування в контексті здійснення інвестиційної діяльності, а в інших – його значущість для залучення інвесторів. Так, В. Братюк та О. Феєр зауважили, що фінансове планування є процесом, який уможливує оцінку фінансових наслідків впровадження альтернативних рішень і визначення оптимального варіанту розподілу ресурсів. Одним з важливих аспектів фінансового планування вчені визначають оцінку вартості інвестицій, адже це допомагає визначити їх необхідний обсяг для реалізації кожного окремого проєкту, а також встановити, як ці витрати вплинуть на фінансовий стан підприємства [1]. У свою чергу В. Панченко запропоновано власне визначення поняття «стратегічне фінансове планування», яке полягає, передусім, у розробленні планів фінансово-інвестиційної діяльності підприємства шляхом досягнення узгодженості між поставленими фінансовими цілями та наявними ресурсами [2]. С. Єрохін та С. Віршовка схиляються до думки, що фінансове планування, поряд із

плануванням грошових потоків, також містить прогнозування фінансових результатів, активів і пасивів, обсягу капітальних інвестицій тощо [3].

Як вже було зауважено вище, фінансове планування є важливим елементом діяльності для залучення інвесторів. І. Пономаренко та ін. стверджують, що для залучення інвестицій необхідно розробити зрозумілу бізнес модель, у чому фінансовому плануванню відведено ключове місце. Його роль полягає у розробленні чіткого фінансового плану, який міститиме розподіл потрібних ресурсів та обґрунтування реалістичності досягнення визначеного рівня рентабельності [4]. О. Шульга додає, що фінансове планування допомагає визначати конкурентоспроможність проєктів підприємства, а також є інструментом отримання фінансових ресурсів від кредиторів та інвесторів [5].

Однак у зауважених дослідженнях бракує кількісного визначення впливу інвестицій, як важливого інструменту фінансового планування, на фінансову стабільність підприємств. Дане дослідження прагне заповнити цю наукову прогалину із застосуванням кореляційно-регресійного аналізу до показників фінансової стійкості та показників обсягу капітальних інвестицій.

Мета статті. Метою роботи є охарактеризувати вплив інвестицій як важливого інструменту фінансового планування на рівень окремих показників, що характеризують фінансову стабільність підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. І. Сидорчук зауважує, що особлива роль фінансового планування проявляється саме в контексті забезпечення фінансової стабільності підприємства [6]. Д. Нагорна та Н. Богацька наголошують, що фінансове планування полягає у визначенні обсягів

фінансових ресурсів за джерелами формування та напрямками цільового використання відповідно до виробничих і маркетингових індикаторів діяльності суб'єкта господарювання в плановому періоді. На погляд дослідників, значення фінансового планування розкривається через можливість визначити конкурентоспроможність проєкту компанії в умовах конкуренції. Окрім того, воно виступає інструментом отримання фінансових ресурсів від зовнішніх інвесторів [7]. Зауважене визначення вказує на те, що фінансове планування може охоплювати як планування інвестицій за рахунок внутрішніх джерел, так і зовнішніх інвесторів. Проте частіше воно охоплює планування інвестицій компанії, в контексті якого визначає ефективне управління ресурсами для розвитку власних проєктів, підвищення продуктивності, оптимізації витрат тощо. Н. Штефан пов'язує фінансове планування безпосередньо із процесом прийняття управлінських рішень, у тому числі інвестиційних. За визначенням дослідника, у сучасних умовах воно полягає не лише у створенні фінансового плану, а є процесом підготовки та прийняття управлінських рішень, що чинять вплив на обсяги фінансових ресурсів і на результативність підприємства в плановому періоді [8].

Дослідники І. Гріщенко та Т. Гринчук виокремлюють три рівні фінансового планування, а саме: стратегічне, тактичне й оперативне. Стратегічне планування стосується довгострокової перспективи (більше 5 років) та сталого розвитку, реалізуючись через розробку масштабних проєктів, стратегій і планів з розвитку компанії. Тактичне планування відноситься до середньострокової перспективи (від 1 до 5 років) і охоплює бізнес-планування й інвестиційне проєктування. Оперативне фінансове планування переважно реалізується у формі бюджетування й охоплює період до 1 року [9].

Таким чином, інвестиції виступають одним із ключових інструментів фінансового планування, тому особливий важливості набуває розробка підходу до визначення послідовності прийняття та впровадження інвестиційних рішень:

- постановка цілей інвестиційної діяльності;
- постановка завдань інвестиційної діяльності;
- складання бази інвестиційних рішень;
- визначення системи показників оцінки ефективності та її практична реалізація;
- розрахунок обсягів і визначення джерел фінансування інвестиційних рішень та визначення оптимальних джерел;

- створення інвестиційного портфелю з урахуванням критерію максимізації прибутку й існуючих обмежень;

- реалізація інвестиційних рішень, отримання прибутку, контроль і нагляд за інвестиційним проєктом [8].

У контексті прийняття та впровадження інвестиційних рішень фінансове планування відіграє роль додаткового забезпечення визначених завдань і виконує координаційні функції. На рисунку 1 запропоновано перелік основних завдань фінансового планування при розробці інвестиційної стратегії підприємства.

Отже, фінансове планування відіграє важливу роль, забезпечуючи ефективність інвестицій підприємства. У свою чергу, інвестиції допомагають досягти цілей фінансового планування, забезпечуючи його необхідними ресурсами. Для кількісної оцінки впливу інвестицій на досягнення фінансової стабільності підприємства було проведено кореляційно-регресійний аналіз між показниками, що характеризують фінансову стабільність підприємств, з одного боку, та показниками обсягів капітальних інвестицій – з іншого. Вибірка містить дані підприємств України за період з 2013 по 2022 рік (табл. 1).

Показники капітальних інвестицій, чистого прибутку та рівня рентабельності взято на офіційному сайті Державної служби статистики України [10]. Коефіцієнт фінансової автономії, коефіцієнт фінансової стійкості та коефіцієнт співвідношення позикового капіталу до власного обчислено автором із використанням значень обсягу власного капіталу, активів, довгострокових зобов'язань і короткострокових зобов'язань [10] за наступними формулами (1–3):

$$\text{Коефіцієнт фінансової автономії} = \frac{\text{власний капітал}}{\text{активи}} \quad (1)$$

$$\text{Коефіцієнт фінансової стійкості} = \frac{\text{власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}}{\text{всього активів}} \quad (2)$$

$$\text{Коефіцієнт співвідношення позикового капіталу до власного} = \frac{\text{довгострокові зобов'язання} + \text{короткострокові зобов'язання}}{\text{власний капітал}} \quad (3)$$

Кореляційний аналіз здатен виявити силу та напрям взаємозв'язку між показниками, що дозволяє визначити, чи супроводжується зростанням однієї змінної зростанням або зниженням іншої. У таблиці 2 наведено результати кореляційного аналізу між зауваженими

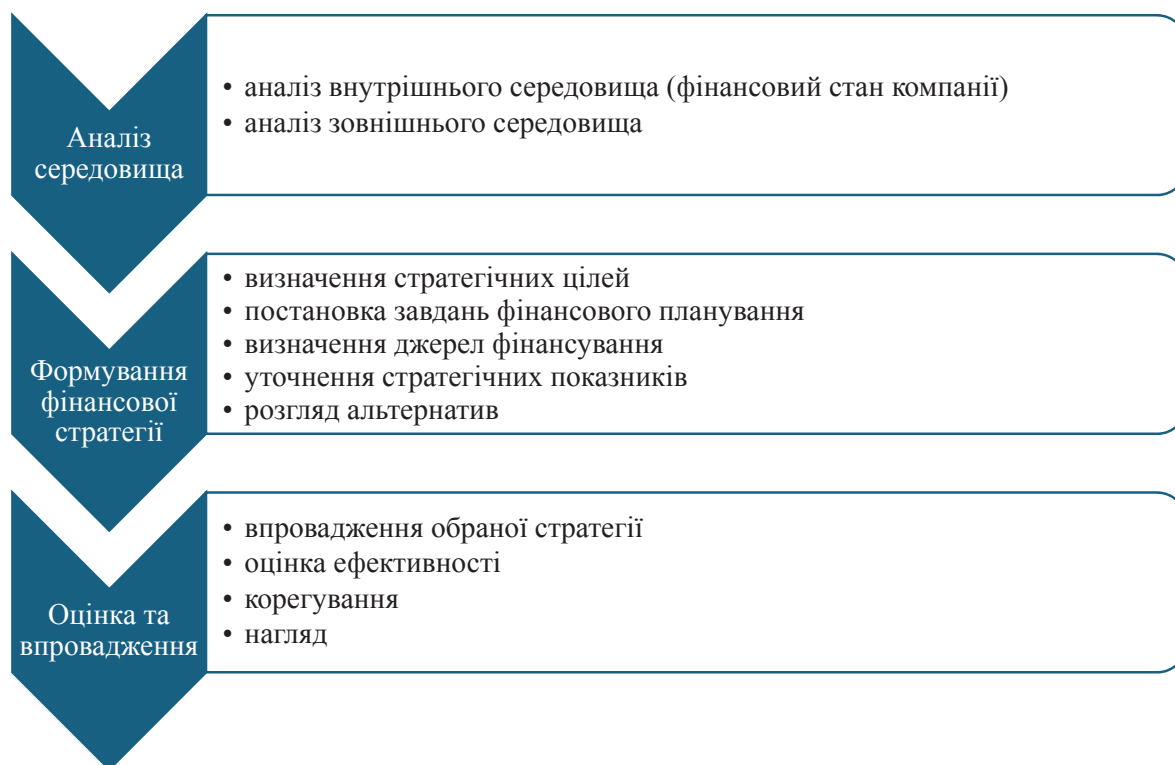

Рис. 1. Основні завдання фінансового планування у ході розробки інвестиційної стратегії підприємства

Джерело: вдосконалено авторами за даними [8]

Таблиця 1

Дані підприємств України для проведення кореляційно-регресійного аналізу

Рік	Капітальні інвестиції (усього), млн грн	Капітальні інвестиції у матеріальні активи, млн грн	Капітальні інвестиції у нематеріальні активи, млн грн	Чистий прибуток (збиток), млн грн	Рівень рентабельності операційної діяльності, %	Рівень рентабельності всієї діяльності, %	Коефіцієнт фінансової автономії	Коефіцієнт фінансової стійкості	Коефіцієнт співвідношення позикового капіталу до власного
2013	222671,0	212208,1	10462,0	-22839,7	3,9	-0,7	0,341	0,529	1,928
2014	183954,5	176712,6	7241,9	-590066,9	-4,1	-14,2	0,247	0,474	3,047
2015	218801,8	200590,4	18211,3	-373516,0	1,0	-7,3	0,283	0,490	2,527
2016	288142,6	276466,6	11676,0	29705,0	7,4	0,6	0,244	0,414	3,084
2017	366116,3	349938,4	16177,9	168752,8	8,8	3,0	0,246	0,421	3,051
2018	480314,1	444177,2	36136,9	288305,5	8,1	4,5	0,249	0,411	3,015
2019	533728,0	510940,1	22788,9	523779,0	10,2	7,6	0,269	0,412	2,715
2020	409065,4	384496,5	24568,9	68054,9	6,2	0,9	0,263	0,415	2,796
2021	545219,7	514549,6	30670,0	885276,5	12,6	10,1	0,292	0,423	2,419
2022	344303,2	323872,9	20430,3	-276277,7	3,3	-3,2	0,271	0,405	2,684

Джерело: розраховано авторами за даними [10]

Таблиця 2

Результати кореляційного аналізу між показниками, що характеризують фінансову стабільність підприємств, та показниками обсягів капітальних інвестицій

	Капітальні інвестиції (усього)	Капітальні інвестиції у матеріальні активи	Капітальні інвестиції у нематеріальні активи
Чистий прибуток (збиток)	0,8872	0,8924	0,6596
Рівень рентабельності операційної діяльності підприємств	0,8557	0,8612	0,6297
Рівень рентабельності всієї діяльності підприємств	0,8792	0,8834	0,6667
Коефіцієнт фінансової автономії	-0,1382	-0,1392	-0,1007
Коефіцієнт фінансової стійкості	-0,7078	-0,7096	-0,5584
Коефіцієнт співвідношення позикового капіталу до власного	0,0873	0,08933	0,0443

Джерело: розраховано авторами за даними [10]

показниками. У рядках містяться показники, що характеризують фінансову стабільність підприємств, у колонках — показники обсягів капітальних інвестицій (загалом та із розподілом на капітальні інвестиції у матеріальні активи і капітальні інвестиції у нематеріальні активи).

Результати кореляційного аналізу продемонстрували, що висока кореляція спостерігається між показником «Капітальні інвестиції (усього)» та показниками чистого прибутку, рівня рентабельності операційної діяльності підприємств, рівня рентабельності всієї діяльності підприємств, а також коефіцієнтом фінансової стійкості. Це твердження справедливе і для показників «капітальні інвестиції у матеріальні активи» та «капітальні інвестиції у нематеріальні активи», хоча з останнім із показників кореляції дещо слабші. Відповідно, можна сказати, що зі зростанням обсягу капітальних інвестицій підвищуються і відповідні показники, зокрема, зростає фінансова стійкість підприємств.

Додатково до кореляційного аналізу було проведено регресійний аналіз, який дозволяє оцінити силу впливу незалежних змінних на залежну. В якості незалежної змінної було використано показник «Капітальні інвестиції (усього)», залежними є показники, з якими зауважений індикатор має сильний

кореляційний зв'язок. Таблиця 3 містить результати регресійного аналізу між капітальними інвестиціями та чистим прибутком.

Отримана регресійна модель має високу пояснювальну здатність, адже уточнений R2 дорівнює 0,7606, тобто, понад 76% варіації у залежній змінній можна пояснити варіаціями в незалежній. Коефіцієнт для змінної «Капітальні інвестиції (усього)» дорівнює 2,92, відповідно, збільшення капітальних інвестицій на одиницю супроводжується підвищенням чистого прибутку на 2,92 одиниці. Значення P-value (0,0006) вказує на високу статистичну значущість показника, що підтверджує значний вплив капітальних інвестицій на чистий прибуток. Довірчий інтервал окреслює можливі межі впливу капітальних інвестицій на залежний показник і також свідчить про позитивний вплив.

Таблиця 4 містить результати регресійного аналізу між капітальними інвестиціями та рівнем рентабельності операційної діяльності підприємств.

Дана модель також має високу пояснювальну здатність, бо уточнений R2 сягає 0,6989, а отже близько 70% варіації у рівні рентабельності операційної діяльності підприємств можна пояснити зміною обсягу капітальних інвестицій. Величина коефіцієнту для незалежної змінної незначна, проте

Таблиця 3

Результати регресійного аналізу між капітальними інвестиціями та чистим прибутком

	Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%	Lower 95%	Upper 95%
Intercept	-977111706	203834480	-4,7937	0,0014	-1,4E+09	-5,1E+08	-1,4E+09	-5,1E+08
Капітальні інвестиції (усього)	2,9152	0,5358	5,4405	0,0006	1,67955	4,150831	1,67955	4,150831

Джерело: розраховано авторами за даними [10]

Таблиця 4

Результати регресійного аналізу між капітальними інвестиціями та рівнем рентабельності операційної діяльності підприємств

	Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%	Lower 95%	Upper 95%
Intercept	-5,5726464	2,563317	-2,1739	0,0614	-11,4837	0,338374	-11,4837	0,33837
Капітальні інвестиції (усього)	3,15259E-08	6,7384E-09	4,6785	0,0016	1,6E-08	4,71E-08	1,6E-08	4,71E-08

Джерело: розраховано авторами за даними [10]

значення P-value (0,0016) свідчить, що він є статистично значущим.

Таблиця 5 містить результати регресійного аналізу між капітальними інвестиціями та рівнем рентабельності всієї діяльності підприємств.

Ця регресійна модель має високу пояснювальну здатність, що підтверджує значення R², яке становить 0,7448, тож понад 74% варіації у рівні рентабельності всієї діяльності підприємств можна пояснити варіаціями в обсязі капітальних інвестицій. Як і у попередній моделі, коефіцієнт для незалежної змінної є незначним, проте статистично значущим (значення P-value становить 0,0008).

У таблиці 6 наведені результати регресійного аналізу між капітальними інвестиціями та коефіцієнтом фінансової стійкості.

Останній регресійній моделі властива помірна пояснювальна здатність, оскільки R² дорівнює 0,4387, тобто близько 44% змін у коефіцієнті фінансової стійкості підприємств можна пояснити змінами обсягу капітальних інвестицій. У цьому випадку коефіцієнт для незалежної змінної також має

невисокі значення, однак є статистично значущим за значенням P-value.

Висновки. Проведене дослідження доводить значну роль інвестицій як інструменту фінансового планування для забезпечення фінансової стабільності підприємств. Отримані у ході кореляційно-регресійного аналізу результати вказують на те, що капітальні інвестиції мають позитивний і статистично значущий вплив на досліджувані показники чистого прибутку, рентабельності та фінансової стійкості. Водночас, сила цього впливу неоднакова, найбільш сильний вплив показника капітальних інвестицій спостерігається на такий показник як чистий прибуток. Загалом, можна підтвердити, що інвестиції є важливим засобом підвищення ефективності діяльності підприємства та забезпечення його фінансової стабільності, особливо з урахуванням їх впливу на чистий прибуток. Подальші дослідження можуть бути спрямованими на проведення більш глибокого аналізу впливу інвестицій на фінансову стабільність із використанням даних окремих підприємств і розширеного переліку показників.

Таблиця 5

Результати регресійного аналізу між капітальними інвестиціями та рівнем рентабельності всієї діяльності підприємств

	Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%	Lower 95%	Upper 95%
Intercept	-16,905123	3,45469242	-4,8934	0,0012	-24,8717	-8,93859	-24,8717	-8,93859
Капітальні інвестиції – усього	4,74197E-08	9,08163E-09	5,2215	0,0008	2,65E-08	6,84E-08	2,65E-08	6,84E-08

Джерело: розраховано авторами за даними [10]

Таблиця 6

Результати регресійного аналізу між капітальними інвестиціями та коефіцієнтом фінансової стійкості

	Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%	Lower 95%	Upper 95%
Intercept	0,521939	0,030787	16,953	1,4868E-07	0,4509	0,5929	0,4509	0,5929
Капітальні інвестиції – усього	-2,294E-10	8,093E-11	-2,834	0,0220026	-4,2E-10	-4,3E-11	-4,2E-10	-4,3E-11

Джерело: розраховано авторами за даними [10]

Список використаних джерел:

1. Братюк В.П., Феєр О.В. Фінансове планування як елемент обґрунтування господарських рішень за умов наявного ризику та застосування страхування як методу зниження ступеня ризику. *Innovation and Sustainability*. 2024. № 1. С. 104–111. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2024.1.104.111> (дата звернення: 25.10.2024).
2. Панченко В.А. Стратегічне фінансове планування як функція менеджменту організації. *Підприємництво і торгівля*. 2021. № 31. С. 20–25. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2021-31-03> (дата звернення: 25.10.2024).
3. Єрохін С.А., Віршовка С.С. Принципи та роль фінансового планування в забезпеченні розвитку підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2020. № 10 (232). С. 82–91. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2020/11/10.20_topik_Ierokhin-S.A.-Virovka-S.S.82-91.pdf (дата звернення: 25.10.2024).
4. Пономаренко І., Лубковський С., Бондаренко О. Фінансове планування та маркетингове просування соціально-відповідальних стартапів. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-84> (дата звернення: 25.10.2024).
5. Шульга О.А. Напрями удосконалення організації фінансового планування діяльності підприємства. *Підприємництво та інновації*. 2023. № 26. С. 58–62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/26.9> (дата звернення: 25.10.2024).
6. Сидорчук І. Роль та особливості фінансового планування в діяльності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 6. Т. 1. С. 190–195. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(1\)-28](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(1)-28) (дата звернення: 25.10.2024).
7. Нагорна Д.В., Богацька Н.М. Планування фінансової діяльності підприємства. *International scientific e-journal ЛОГОΣ. ONLINE*. 2020. № 16. URL: <http://eoi.citefactor.org/10.11232/2663-4139.16.06> (дата звернення: 25.10.2024).
8. Штефан Н.М. Роль фінансового планування у прийнятті управлінських рішень. *Економічний вісник*. 2022. № 1. С. 140–146. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2022/1/EV20221_140-146.pdf (дата звернення: 25.10.2024).
9. Гріщенко І., Гринчук Т. Основні аспекти фінансового планування в системі фінансової безпеки підприємства. *Економіка та суспільство*. 2020. № 22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-14> (дата звернення: 25.10.2024).
10. Діяльність підприємств. *Державна служба статистики України*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 25.10.2024).

References:

1. Bratiuk, V. P., Feier, O. V. (2024). Finansove planuvannia yak element obhruntuvannia hospodarskykh rishen za umov naiavnoho ryzyku ta zastosuvannia strakhuvannia yak metodu znyzhennia stupenia ryzyku [Financial planning as an element of justification of economic decisions under the conditions of existing risk and the use of insurance as a method of reducing the degree of risk]. *Innovation and Sustainability*, no. 1, pp. 104–111. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2024.1.104.111> (accessed 25 October 2024).
2. Panchenko, V. A. (2021). Stratehichne finansove planuvannia yak funktsiia menedzhmentu orhanizatsii [Strategic financial planning as a function of organization management]. *Entrepreneurship and trade*, no. 31, pp. 20–25. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2021-31-03> (accessed 25 October 2024).
3. Ierokhin, S. A., Virivka, S. S. (2020). Pryntsyipy ta rol finansovoho planuvannia v zabezpechenni rozvytku pidpriemstva [The principles and role of financial planning in ensuring the development of the enterprise]. *Actual problems of economics*, no. 232, pp. 82–91. Available at: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2020/11/10.20_topik_Ierokhin-S.A.-Virovka-S.S.82-91.pdf (accessed 25 October 2024).
4. Ponomarenko, I., Lubkovskyi, S., Bondarenko, O. (2024). Finansove planuvannia ta marketynhove prosuvannia sotsialno-vidpovidalnykh startapiv [Financial planning and marketing promotion of socially responsible startups]. *Economy and society*, no. 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-84> (accessed 25 October 2024).
5. Shulha, O. A. (2023). Napriamy udoskonalennia orhanizatsii finansovoho planuvannia diialnosti pidpriemstva [Directions for improving the organization of financial planning of the enterprise]. *Entrepreneurship and Innovation*, no. 26, pp. 58–62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/26.9> (accessed 25 October 2024).
6. Sydorochuk, I. (2022). Rol ta osoblyvosti finansovoho planuvannia v diialnosti pidpriemstva [The role and features of financial planning in the enterprise]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 1, no. 6, pp. 190–195. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(1\)-28](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(1)-28) (accessed 25 October 2024).
7. Nahorna, D. V., Bohatska, N. M. (2020). Planuvannia finansovoi diialnosti pidpriemstva [Planning of financial activities of the enterprise]. *International scientific e-journal ЛОГОΣ. ONLINE*, no. 16. Available at: <http://eoi.citefactor.org/10.11232/2663-4139.16.06> (accessed 25 October 2024).

8. Shtefan, N. M. (2022). Rol finansovoho planuvannia u pryiniatti upravlinskykh rishen [Role of financial planning in making managerial decisions]. *Economics Bulletin*, no. 1, pp. 140–146. Available at: https://ev.nmu.org.ua/docs/2022/1/EV20221_140-146.pdf (accessed 25 October 2024).

9. Hrishchenko, I., Hrynychuk, T. (2020). Osnovni aspekty finansovoho planuvannia v systemi finansovoi bezpeky pidpriemstva [The main aspects of financial planning in the system of financial security of the enterprise]. *Economy and society*, no. 22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-14> (accessed 25 October 2024).

10. State Statistics Service of Ukraine (2024). *Activities of enterprises*. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 25 October 2024).